
Verbetering van multi-disciplinaire spirituele zorg in de palliatieve zorg

Joep van de Geer

Als geestelijk verzorger en projectleider palliatieve zorg in het Medisch Centrum Leeuwarden ben ik sinds 2005 bezig met het verbeteren van palliatieve zorg in en vanuit ons ziekenhuis. Van daaruit heb ik telkens gezocht naar mogelijkheden om de spirituele zorg in de palliatieve zorg te verbeteren door middel van scholing van primaire zorgverleners; aanvankelijk alleen via de Masterclass spiritualiteit in de palliatieve zorg, maar inmiddels via promotieonderzoek, begeleid door Hetty Zock (Rijksuniversiteit Groningen), Carlo Leget (Universiteit voor Humanistiek), Kris Vissers (Radboudumc) en Jelle Prins (MCL Academie).

In de Richtlijn Spirituele Zorg van het Integraal Kankercentrum Nederland worden geestelijk verzorgers als specialisten op het terrein van spirituele zorg aangespoord om andere hulpverleners op dit terrein te scholen. Hoe een dergelijke scholing dient te worden vormgegeven en wat de effectiviteit van deze scholing is: over beide kwesties is nauwelijks iets bekend. Wat de effectiviteit betreft gaat het hier over twee vragen: (1) schenken hulpverleners inderdaad meer aandacht aan spirituele vragen en verbetert dit de zorg?, en (2) wat merken patiënten van de aandacht voor hun behoeften op dit gebied?

We hebben ervoor gekozen het antwoord op deze vragen te zoeken door middel van praktijkgericht onderzoek (action research). In een aantal topklinische opleidingsziekenhuizen worden verschillende reguliere klinische teams van artsen en verpleegkundigen (longziekten, oncologie, interne geneeskunde, dialyse) geschoold om via aandacht voor spirituele vragen de zorg voor patiënten te verbeteren. De pilotscholing spirituele zorg is erop gericht professionele zorgverleners sensitief te maken voor spirituele behoeften, om daar vervolgens bewuster aandacht aan te kunnen geven vanuit de eigen rol als arts of verpleegkundige en/of waar nodig te verwijzen (het ABC-schema van de Richtlijn). Deelnemers aan de scholing kunnen zich via een site voorbereiden op de scholing. (Zie www.mcl.nl/MCL-Academie/Spirituele-zorg). Aan de hand van voormetingen en nametingen wordt bekeken of hulpverleners competenter worden en of patiënten meer aandacht voor deze spirituele zorgbehoeften ervaren. Daarbij maak ik gebruik van verschillende kwantitatieve en kwalitatieve onderzoeksmethoden: gestandaardiseerde vragenlijsten, semi-gestructureerde interviews, analyse van onderwijsmateriaal en casuïstiek. We hopen zo op twee niveaus kennis en methodiek te ontwikkelen: voor geestelijk verzorgers (hoe andere disciplines op te leiden), voor andere disciplines (hoe spiritualiteit te herkennen).

De Commissie Wetenschap van de VGVZ was van mening dat dit onderzoek een voordracht verdient voor de eerste onderzoeksaward van de VGVZ, omdat het 'de professionalisering en profilering van de beroepsgroep van geestelijk verzorgers zal kunnen vergroten en versterken' en dat het zeker zo zal zijn dat 'de aandacht voor spiritualiteit door dit onderzoek zal worden vergroot'. Ik ervaar dit als een enorme stimulans.

Aanvullende informatie over het onderzoek:

- External PhDs RUG: www.rug.nl/ggw/organization/staff/phd/externalphds/14jydg
- EAPC Taskforce on spiritual care: www.eapcnet.eu/Themes/Clinical/SpiritualCareinPalliativeCare/tabid/1520/Default.aspx